

VARJUPAIKADE MTÜ

KÄPA ALL

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKRI

KEVAD 2015 (nr 12)

SELLES NUMBRIS:

- suure südamega inimestest
- uskumatutest lugudest
- näpunäidetest koeraomanikele
- ja palju muud põnevat!

Toimetajalt

Kätte on jõudnud aasta kauneim aeg – kõik ärkab ja tärkab, on värskust ja uudsust. Ihud ja hinged on ärevad, akende alt kostub mitmehäälset kassipulmaga kaasnevat kisa, mis ei anna rahu ei päeval ega öösel. Kevadrõõmud...

Paraku leidub inimesi, kes peavad oma kasse vabapidamisel, ei ussikuurita, vaksineeri, kiibi ega steriliseeri/kastreeri neid. Ja kassid pulmitsevad ja paljunevad, elavad tänavatel ja keldrites, toituvad, millest õnnestub, jäävad hoole ja ravita, levitavad haigusi ja paljunevad.

Võtsin suve lõpus omale esimese kassi. Emase. Arvasin, et tean loomapidamisest ja kassidest, aga need kuud koos loomakesega on tõestanud, et eksisin. Mul polnud seni aimugi, et kass võib olla nii omaniku küljes kinni, selline kaisuloom ja käia kui nabanööriga kõikjal sabas, otsida lähedust ja olla niivõrd sotsiaalne!

Agas ühel päeval sain teada seda, et ma ei teadnud ka kasside jooksuajast kõigevähematki. Ka emane kass võib olla nii pöördes, et on vaid üks roomav ja tagaotsa urvitav ning mäurav vaevatud isend, kes on iseendaga nii hädas, et on ööseks surmväsinud. Ja nii päevast päeva! Teadsin, et kassil on aastas kolm-neli jooksuaega, mitte kolmekuni viiepäevased jooksuajad iga mõne päeva tagant!

Hakkasin aru saama, miks on nii palju hüljatud kasse – need nunnud kassipojad olid muutunud krooniliselt kräunuvateks elukateks, kes polnud enam armsad ja meelepärased! Küllap on palju vastutustundetuid ja mõtlematuid loomavõtjaid, kes pole nõus oma looma peale tegema muid kulutusi kui ninaesise soetamise jagu.

Kui mu pisikesel sai esimene jooksukas läbi, ei mõelnud ma hetkegi – mul oli niikuinii juba kassi võttes plaanis lasta ta ära steriliseerida, nüüd aga, olles läbi elanud ühe jooksuaja, ei kavatsenud ma uut ootama jääda. Operatsioon läks viperusteta, tüsistusi polnud. Operatsioonipäeva õhtul oli ta veel uimasevõitu, komberdas ja näugus haledalt, kui teda sülle võtsin, aga teisel päeval püüdis juba hüpata voodisse, kappidele, laudadele. Kui teda paitasin, lõi nurru.

Agas mul oli tagasi minu pisikene pai maha rahunenud nurrmootor ja ma teadsin, et enam tal neid jooksuaja hülusehoogusid ei tule ja ma ei pea muretsema ka selle pärast, et ta järeltulijaid peaks saama.

Meie kevad on nüüd ilus ja kena – naudime päikese-paistet ja vaatame koos Pörruga aknast puudel keksivaid linnakesi, kes panevad mu kiisul lõua värisema ja kidisevat-kägisevat häält tegema, nii et olen oma kassiga rääkides hakanud linnakesi „kidi-kidideks“ kutsuma.

Ma olen õnnelik ja tänulik, et mu ellu on tulnud intelligentne, imeline ja mulle rohkelt õppetunde andev kiisu! Teen kõik, et ta elu oleks maksimaalselt hea ja õnnelik. Soovin, et iga aastaga oleks meil rohkem vastutus-

tundlikke inimesi, läbimõeldud loomavõtmisi ja loomaomanikel kindlameelsust ja rahulikku närvi probleemidega tegelemisel ja nendega hakkama saamisel.

Kaunist kevadet teile kõigile!
Kidi-kidi! :)

ANU KUURA
Käpa All peatoimetaja

Foto: erikoggu

Põgus sissevaade

<i>Suure südamega inimesed</i>	4
<i>Tee kingitus - aita loom koju</i>	5
<i>Uskumatu lugu ehk kuidas omanik kohtus koeraga</i>	6
<i>Viis näpunäidet koerale lähenemisel</i>	8
<i>Saame tuttavaks. Lõhemürgistushaigus</i>	9
<i>5 moodust oma koeras stressi tekitada</i>	10
<i>Kuidas peatada koera üle aia hüppamast?</i>	12
<i>Ära hüppa!</i>	14

Käpa All on Varjupaikade MTÜ elektrooniline häälekandja, mis ilmub neli korda aastas, vahel rohkemgi.

Soovid värsked teateid otse e-postkasti?
Saada enda nimi info@varjupaik.ee

Varjupaikade MTÜ annetuskonto SEB pangas
EE561010220068203017

Kui soovid aidata konkreetset varjupaika, lisa selgitusse märksõna: Pärnu, Viljandi, Virumaa, Valga või Võru.

Lisainfo: üldjuht Triinu Priks, tel 504 6102

Kaanefoto: Haide Rannakivi

Toimetaja: Anu Kuura

Kujundus: Printec

Printec
trükk | print | reklaam

Ülemaailme opipäev. Mis see on?

Foto: Varjupaikade MTÜ

Veebruari viimast teisipäeva tähistatakse arenenud maades ülemaailmse opipäevana. Sel päeval räägivad varjupaigad ja loomade kaitsega tegelevad organisatsioonid eriti väljul häälel steriliseerimise/kastreerimise vajalikkusest ning kutsuvad inimesi kaasa mõtlema. Varjupaikade MTÜ osaleb sel aastal esimest korda.

Kodutuid kasse ja koeri leidub igal pool- igas ühiskonnas, igas riigis. Kodutuid loomi on nii palju, et varjupaigad ning loomakaitseorganisatsioonid ei suuda kõikidele abi pakkuda ning uusi kodusid leida. Nii pannakse igal aastal magama tohu-

tu hulgal täiesti sotsiaalseid loomi, kellest oleks võinud saada perelemmik. Steriliseerimine/kastreerimine on inimlik viis päästa elusid. Suurem osa inimesi mõistab seda, kuid operatsioonide hinnad jätavad selle paljude loomaomanike jaoks kättesaamatusse kaugusse.

Kui soovid päästa elusid, steriliseeri/kastreeri enda lemmik. Üks kass toob 10 aasta jooksul tagasihoidlike arvestuste kohaselt ilmale 300 poega, kes omakorda hakkavad reprodutseeruma. Arvuta ja mõtle, kas Sul on 300 tuttavat, kes kassipoeaga sooviks?

Läksime Euroopasse!

Uhkusega teatame, et 10. märtil sai Varjupaikade MTÜ-st EU Dog and Cat Alliance'i liige, mis võimaldab senisest laiemalt seista koerte ja kasside heaolu eest, täiendada loomakaitse seadusi Euroopa Liidu tasandil ning kiirendada seeläbi loomakaitse valdkonna arengut ka Eestis.

EU Dog and Cat Alliance loodi 2014. aastal ühendamaks koeri ja kasse kaitsvaid organisatsioone üle Euroopa, et ühise lobitöö tulemusena seista koerte ja kasside heaolu parandamise eest, sealhulgas parandada koeri ja kasse kaitsvaid seadusi ning loomade pidamise nõudeid. Esimese viie aasta ees-

märgiks on liit võtnud lahendada probleemid kolmes valdkonnas: 1) lemmikloomade aretus kommertsismärkidel, kus loomade heaolu on jäetud tahaplaanile; 2) lemmikloomade transport kolmandatesse riikidesse, kus puuduvad ühtsed nõuded; 3) veterinaarravimid ja sööt, eesmärgiga parandada kvaliteetsete ja ohutute ravimite ning sööda kättesaadavust.

5000+

looma on Varjupaikade MTÜ aidanud uude koju kaheksa tegutsemisaasta jooksul

Tarkus tuleb!

Meie tublid Virumaa ja Võru varjupaikade juhatajad osalesid märtsi teisel nädalal Inglismaal Dogs Trust korraldatud rahvusvahelises koolitusprogrammis.

Oleme nüüd targemad ja kogenumad - ikka selleks, et üha enam loomi jõuaks tagasi oma või uude koju.

Lause-paariga

Taaskasutuskeskus Sahtel avas Viljandis uue hiigelsuure taaskasutuskauamaja, kust saab osta kausse-rihmu-kotte-kruuse ning ka meile annetatud raamatuid, DVD plaate ja VHS kassette. Hinnad soodsad, valik täieneb pidevalt!

12.veebruari käis Pärnu varjupaik külas Kodila põhikoolil. Kaasas oli meil varjupaigast pärit pisike Bibi, kes lastel kohe tuju lõbusamaks tegi.

15. jaanuaril opereeris EMÜ 6. kursuse tudeng Asti Kuuse ühisprojekti raames Viljandi varjupaiga koeri.

Suure südamega inimesed

Fotod: Battersea Dogs & Cats Home

Mis on ühist kuninganna Elisabeth II, Riina Solmanil, Liina Randperel, Kati Tootsil ja Uku Suvistel?

Lisaks sellele, et nad kõik on ilusad naised (nagu Uku saates SNKT tõestas), on nad suure südamega inimesed, kellele läheb korda ka loomade heaolu.

Märtsikuu keskpaigas külastas Elisabeth II koos prints Philipi, Edinburghi hertsogiga, Londonis asuvat Battersea varjupaika, tutvus sealsete asukate, personali ja vabatahtlikega.

Meil Eestis sellist kroonitud peade tungi varjupaikadele ei ole, seda enam on aga heameel, et tuntud ja tunnustatud inimesed on leidnud

aega ja tahtmist tähelepanu omanikutele loomadele tõmmata.

Tallinnas asuv Bliss restoran tegi kena algatuse, kus tuntud inimeste retseptide alusel valmistatud tava-menüüst erinevate toitudega teenitud tulu läks kodututele loomadele.

Kati Tootsi salatiga ning Uku Suviste smuutiga kogutud raha läks Võru kodutute loomade varjupaikale, Liina Randpere toetas oma salatiga Virumaa varjupaika.

Liina leidis võimaluse hakata kaitseingliks ka Virumaa varjupaika sattunud kassikesele, kelle heaks ta tegi Ma Armastan Aidata keskkonnas annetusalgatuse, Riina Solman aga võttis samas keskkonnas enda hooleks koer Kirsika saatuse muutmise. Aitäh teile!

Tee kingitus - aita loom koju

Me kõik oleme olnud situatsioonis, kus sünnipäevalaps reipalt teatab, et kingitust pole vaja. See võibki ju tõsi olla, et sõber tunneb kõige suuremat rõõmu küllatulekust, aga kuidagi veider on ainult veini ja lilledega ilmuda.

Kui Sa soovid, et Sinu sõbrad ei peaks pead murda kingituse üle, lase neil kinkida heategu!

Ma Armastan Aidata on portaal, mis koondab usaldusväärseid Eesti heategevusorganisatsioone ning suure südamega inimesi. Nad on loonud spetsiaalse keskkonna, kuhu igäüks võib teha algatuse- olgu see siis sünnipäeva puhul või lihtsalt niisama- selleks, et kedagi aidata.

Varjupaikade MTÜ osaleb nimeetatud keskkonnas sloganiga "Aita loom koju".

Kui leiad, et Sinu sünnipäev võiks olla uueks stardiks ka mõnele varjupaigas kodu ootavale loomale, vaata lähemalt <https://www.armastanaidata.ee/annetan/loomad-ja-loodushoid/varjupaikade-mtu-aita-loom-koju> ja kui hätta jääd, küsi meilt abi!

Uskumatu lugu ehk kuidas omanik kohtus koeraga pärast viit aastat teadmatus

2010. aastal läks noor naine Lagedil oma koeraga jalutama. Majade vahelt välja jõudes lasi naine koera rihmast lahti nagu tavaliselt. See oli viimane kord, kui ta oma lemmikut nägi.

Reku haihtus müstilisel viisil. Ei leitud laipa, mida maha matta, ka kahe pika aasta vältel tehtud pärinud kõikvõimalikesse varjupaikadesse ei andnud tulemusi.

Ainika oli lootuse kaotanud ning aastaid hiljem otsustati uus koer võtta. Kuid saatusel olid omad plaanid - iga kord tuli midagi vahele, kas oli kutsikas juba kellelegi teisele lubatud või ilmnedid muud takistused.

2014. aasta augustis sai Pärnu kodutute loomade varjupaik kõne Viluverest, kus politseikonstaabel oli leidnud metsast viletsas seisus koera. Tubli naine ootas varjupaiga töötajad ära, et kätte näidata koht, kus koer täpselt asub. Kõrges rohus olid sisse tallatud koera lamamisasemed, näha oli, et koer on seal veetnud mitmed päevi ja öid.

Koera pikakarvaline kasukas oli kohutavas seisukorras, tagumisel jalgal hiiglaslik kasvaja, nälg, vedeliku puudus. Esimene sõit viiski koera Pärnu väikeloomakliinikusse, kus arst ta üle vaatas. Vaatamata sellele, et elu polnud seda koera hellitanud, hämmastas meid tema jäägitu usk inimestesse. Näha oli, et kliinikuruumid tekitavad temas segadust ja hirmu, kuid selle asemel, et üritada põgeneeda, aetas koer oma käpa varjupaiga-töötaja käele, justkui kinnitades, et kõik on korras ja ta saab aru, et tema

eest hoolitsetakse.

Selle tagasihoidliku žestiga, samuti oma üliarmsa ja sõbraliku olekuga uuristas ta end sügavale varjupaiga töötajate südameisse. Koer sai nimeks Zeus ning talle tehti vajalikud protseduurid - varjupaiga arst eemaldas kasvaja, ta kiibiti, vaksineeriti ning esilagu oli ta eridieedil, et seedimist korda saada.

Vaatamata kõrgele vanusele oli Zeus krutskeid täis ja elavaloomuline koer. Nii sõbralikule, kenale ja armsale loomale uue kodu leidmine ei ole teab kui keeruline. Kuid saatusel olid omad plaanid. Hämmastaval kombel ei tundnud Zeusi vastu keegi erilist huvi, ehkki jutte sellest koerast sai postitatud mitmetesse kanalitesse ja kõik varjupaiga töötajad andsid oma parima, et see fantastilise iseloomuga koer saaks jõulud vastu võtta oma kodus.

Näha oli, et varjupaiga keskkond Zeusile ei sobi, ta muutus närviliseks ja üritas enda aedikust korduvalt välja kaevata.

Lõpuks õnnestus talle leida hoiukodu. Kuni...üks telefonikõne tekitas täieliku emotsionaalse kaose!

Helistas Ainiki, kes juhuslikult internetist Zeusi pilti oli näinud ning kahtlustas, et tegu võib olla tema 2010. aastal kaotsiläinud Rekuga. Koos Ainiki ning varjupaiga töötajatega pidasid kümned ja kümned inimesed FB koerainimete foorumist hinge kinni ja pöidlaid pihus, et sünniks ime.

Esialgu pidi naine tulema Pärnus-

se pühapäeval, kuid ootus ja lootus olid nii suured, et reede õhtupoolikul leidis Pärnu varjupaigas aset see oodatud kohtumine. Kas jah või ei?

Facebooki koerainimete kommuun ummistus postitustest, võhvõõrad inimesed ootasid häid uudiseid. Ja need uudised tulid! Ainiki tundis Zeusi ära oma ammukaotatud sõbra!

Kas teate, kuidas reageeris koer? Me olime valmis nägema koera ülevoolavaid emotsioone taaskohtumisel, me olime valmis kõigeks, kuid mitte selleks, mis tegelikult toimus.

Zeus, ehk siis pärisnimega Reku, kes on loomult elav ja kohati käitub nagu puberteediaeline, muutus hetkega täiesti rahulikuks, kirjeldamatult

rahulikuks ning pani pea Ainiki süle!

Reku sai aru, et kõik halb on seljataga ja ees ootab ilus vanaduspõlv armastava pererahva juures!

Seda hetke on võimatu kirjeldada, sõnu ei jätku ja emotsioonid löövad üle pea kokku. Polnud vist palju inimesi, kelle silmad märjaks ei läinud. Just niisugused hetked annavad jõudu, lootust ja tahtmist edasi ning paremini tegutseda ka varjupaiga töötajatele.

Me täname kõiki kaasaelajaid, me usume jätkuvalt imedesse ja usume, et kõik läheb nii, nagu kõige parem on. KUI Ainiki oleks saanud uue kutsika, KUI Zeus oleks varem leidnud uue kodu, KUI....

Täna ei ole kuisid, agasid, on vaid kirjeldamatult suur rõõm!

Näha oli, et varjupaiga keskkond Zeusile ei sobi

Pärnu varjupaigas saab soodsalt kasse kastreerida ja steriliseerida

Varjupaikade MTÜ üheks eesmärgiks on võimalikult väheste kodutute loomade olemasolu. Suurim probleem Eestis on kasside ohjeldamatu paljunemine. Siiani oleme tegelenud tulekahju kustutamise, võttes vastu ja püüdes tänavatelt kasse ning kassipoegi. Suures plaanis ei paranda ainult selline tegevus olukorda. Pigem

tuleb tegeleda ennetustööga. Pärnu varjupaik võimaldab Pärnumaa eraisikutel soodsalt oma kasse steriliseerida ja kastreerida varjupaigas kohepeal. Operatsioone teostab veterinaar Aivi Org.

Emase kassi sterilisatsiooni hind on 25 eurot, isase kassi kastratsiooni hind on 15 eurot.

Alates 16. märtsist opereerime

vaid kasse, kes on kas juba kiibistatud või kelle omanik nõustub kiibi paigaldamisega oma loomale. Kiibi paigaldamine koos lemmikloomaregistrisse kandmise ja lemmikloomapassi väljastamisega maksab 10 eurot.

Operatsioonidele saab registreeruda numbril 52 46 705, E-R 09.00-17.00.

Viis näpunäidet koerale lähenemisel ja temaga liikumisel

Väga oluline on meeles pidada, et pelglikule koerale ei maksa läheneda kummargil, sirutades oma käsi välja ja suruda oma nägu koera näo ligi, et anda talle „sõbralik“ musi.

Arvesta, et võõra koera jaoks on sinu käsi ja nägu sama teretunud kui sinu jaoks oleks kallistus kollilt. Nii et selle asemel et trügida koera isiklikku ruumi, lähenedes talle hirmutaval moel, keera koerale külg või suisa selg ja oota mil koer ise tuleb sind tervitama. Oluline on meeles pidada ka seda, et pelglikust koerast eemaldudes hoia tal silm peal, samas hoides pilku kõrvale pööratuna - pelglikel koertel on komme tagaotsast hammustada.

Nõuanne 1

Oluline on koeraga liikudes liikuda kindlal sammul parajas tempos, nii et teie liikumisest on aru saada, et te teate, kuhu te lähete, mitte ei veni arusaamatult või söösta äkki justkui millegi põnevama suunas.

Nõuanne 2

Kasuta oma keha liikumist, et anda koerale mõista, kuhu lähed, mitte ära lihtsalt sikuta teda rihmast. Plaaniga pöörata, tee seda kogu oma kehaga kaasa. Ära seisa kui post ja sikuta koera pöörama - see tekitab koeras segadust ja isegi hirmutab teda.

Nõuanne 3

Jalutades lase rihm olla pingevabalt teie vahel. Tõmba rihm pingule vaid siis, kui muudad suunda või kiirust ja koer ei järgne sulle, või kui aeglustad ja koer läheb sinust mööda. Kui koer peatub või kaldub rajalt kõrvale, pead veidi tempot tõstma ja liikuma plaanitud suunas, et ta saaks asjale pihta.

Nii, kui koer tuleb kaasa, võib rihma taas lõdvaks lasta. Kuna liikumine on selge, järgneb koer meelsasti. Sobilikku käitumist ei premeerita toidu, vaid patsutusega.

Nõuanne 4

Inimestel on kombeks jalutusrihma hoida kogu jalutuskäigu ajal pingul, eriti kui tegemist on sikutava koeraga. Kui koera jalutada pidevalt pingul rihmaga, siis õpib koer, et vahet pole, kuidas ta ka ei jalutaks, ikkagi ei lasta teda lõdva rihmaga jalutada, nii et ta siis juba parem sikutab.

Kui su koer kipub teeveeres nuuskima või rihma sikutama, ei ole sinu tempo või võime enda liikumissuuna koerale arusaadavaks tegemine ja rihma lõdvendamine piisav.

Nõuanne 5

Kui soovid peatuda, siis kuidas anda sellest teada koerale? Aeglusta enne peatumist sammu, lühenda rihma.

Enne koera peal harjutamist harjuta oma liikumist mõne sõbraga, kellele seo rihm vöö ümber. Ta peab sinu liikumissoovidest - kiirusest, pööretest, seisma jäämisest - aru saama sinu kehakeelest. Kaaslast jälgides saad aru, kui oluline on kehakeel koera liikumise juhendamisel.

Allikas: Dr. Sophia Yin'i järgi

Saame tuttavaks. Lõhemürgistushaigus

Lõhemürgistushaigus võib osutuda saatuslikuks eriti teatud toorkala söönud koeretele.

Lõhe on üks kaladest, mis võib nakatada parasiidiga *Nanophyetus salmincola*.

Iseenesest on see parasiit suht ohutu. Ohtlikuks muutub ta siis, kui ta on nakatunud riketsiaga *Neoricettsia helminthoeca*, mis põhjustabki lõhemürgistushaigust.

Koerlased on ainus liik, kes on lõhemürgistushaigusele vastuvõtlikud. Seetõttu võivad kassid, pesukarud ja karud südamerahus toorest kala süüa ja nendega ei juhtu midagi.

Tavaliselt löövad haigusnähud välja 6 päeva peale toore kala söömist.

Ravi mittesäämisel saabub surm 14 päeva jooksul toore kala söömisest. 90% nähtudega koertest, kes ei saa ravi, sureb.

Õnneks on haigus ravitav, kui tuvastatakse õigeaegselt. Oluline on öelda oma koera arstile, et koer söi toorest kala. Haigust saab diagnoosida väljaheitetest või turses lümfisõlmest nõelaga võetud proovist. Parasiidi munade

leid väljaheites kinnitab nakkust. Samuti on riketsia tuvastatav turses lümfisõlme proovist. Haigustunnused + riketsiamunade olemasolu on piisav diagnoosi ja ravi määramiseks.

Raviks on antibiootikum ja ussirohi.

Antibiootikum tapab riketsia, mis põhjustab haigust ja ussirohi hävitab parasiidi. Peale ravi määramist

paranevad koerad tavaliselt paari päeva jooksul.

Levinumad haigusnähud:

- oksendamine
- isupuudus
- palavik
- kõhulahtisus
- nõrkus
- turses lümfisõlmed
- veetustumine

Foto: NOAA Photo Library

**5 moodust oma
koeras stressi
tekitada**

Kui väga me ka ei armasta oma koeri, on neil ometigi käitumisviise, mis meile närvidele käivad. Hea koeraomanik annab oma parima, et halbu kombeid kõrvaldada, kuid sama võimalik on see, et omanik hoopis soodustab oma käitumisega koera halbu kombeid.

Nii nagu koerad võivad oma käitumisega meid närvi ajada, võime meie oma käitumisega neis stressi tekitada.

Isegi parimate kavatsuste ja treeningvõtetega käivad paljud koeraomanikud oma koertega ümber viisil, mis tekitab neis segadust ja rikub head käitumist. See aga võib viia stressis ja halvastikäituvale koerani.

Järgnevalt on välja toodud viis enamlevinud viga, mida koeraomanikud teevad oma koertega ümber käies.

Sildista koer dominantseks

Dominantsus ei ole iseloomuomadus, see on situatsioonispetsiifiline käitumine. Tõelised dominantsuse juhtumid on väga haruldased. Enamjaolt on dominantseteks peetud koerad ebakindlad ja hirmul - ehk risti vastupidised dominantsele. Käitumised, mida omistatakse dominantsele käitumisele nagu näiteks kargutamine, on põhjustatud hoopis ebakindlusest või üleerutatusest. Sellele lisaks peavad koeraomanikud, kelle meelest nende koer on dominantne, õigustatuks karmide treeningmeetodite kasutamist nagu alfaroll ja ranget rihm. Pikas perspektiivis on nendest vähe kasu, küll aga kasvatavad koera hirmu omaniku suhtes.

Eelda, et koer käitub valikuliselt halvasti

Teie koer ei käitu halvasti mitte vastavalt tujule, vaid seetõttu, et selline käitumine on talle omane või on see käitumine võimendatud teie käitumise poolt. Kuigi koertel on tunded ja keerulised mõtlemisprotsessid, on koerte arutlusprotsessid inimeste omast erinev. Et kiusu ajada, peaks koer jagama teie arusaama sellest mis on õige ja vale ja kasuta-

ma seda moraalkoodi oma käitumise reguleerimisel. Koerad nii ei mõtle - neid motiveerib tulemus, mitte moraal. Ah see süüdlaslik ilme, kui nad on pahandust teinud? See on vaid reaktsioon omaniku käitumisele ja püüe rahustada õnnetut omanikku, mitte süütunne.

Karista koera koer olemise eest

Närimine, kaevamine, haukumine ja tagaajamine on koera jaoks normaalne käitumine. Selle asemel, et koera nende tegevuste eest karistada ja tekitada sellega talle stressi, paku talle sobilikku asendustegevust. Näiteks, selle asemel et koera karistada närimise eest, paku talle asju, mida ta võib närida, näiteks täidetud Kong. Tee lõpp pöörasele haukumisele, õpetades koer käsu peale haukuma ja tasa olema.

Liiga leebe olemine

Korraldamata tegevused koeraga on ukseks käitumisprobleemide tekkel. Ilma selgete piirideta võib käitumine minna kiirelt kontrolli alt välja; see viib omakorda segaduse ja stressi tekkeni, kui koera karistatakse käitumise eest, mis vahetevahel on lubatud. Paraku on palju olukordi, mil koera käitumine pole vastuvõetav - nagu näiteks üles hüppamine tervituseks, või siis käe suhu haaramine tähelepanu saamiseks. Selgelt väljendatud ootused annavad tulemuseks püsivalt hea käitumise.

Looda, et koer kuulab sõna lihtsalt su rõõmustamiseks

Lihtsalt „Tubli koer!” ja patsutus turjale mõjub paljudele koertele, kuid kui tegemist on käitumisega, mis nõuab koeralt erilist pingutust, ei ole kiitus ja patsutus piisav. Tulemuseks on see, et koer ei püüa enam nii väga, või ei tee soovitud kogu ulatuses.

Kui sa käsid koeral teha midagi väga häiritud oludes, peab olema preemia kohene ja märkimisväärne. Vali preemia, mida su koer hindab - sa ju tead, mida su koer enim armastab.

Allikas: Mikkel Becker, vetstreet.com

Kuidas peatada koera üle aia hüppamast ja minema jooksmast?

Väga oluline on teha kindlaks põhjus, miks koer üle aia hüppab. Tee kindlaks, et kõik su koera füüsilised, sotsiaalsed ja käitumuslikud vajadused on rahuldatud.

Kas su koer saab küllaldaselt füüsilist koormust päeva jooksul? Oluline on käia koeraga jalutamas - selle käigus saab koer tutvuda ka uute huvitavate lõhnade ja asajdega, millega tutvuda ja mida uurida.

Kas koeral on küllaldaselt seltsi ja tähelepanu päeva jooksul?

Kas koeral on piisavalt koeramänguasju, millega mängida? Kui su koer armastab kaevata, on tal aias olemas ala, kus ta võib kaevata, palju süda lustib?

Kas su koeral on söök, jook, soojustatud kuut olemas? Kas tal on ligipääs alale, kus loomulikke vajadusi rahuldada?

Kas su koer kannatab üksindusahistuse all? Kui jah, peaksid loomaarstiga sel teemal rääkima või ise internetist nõuandeid otsima.

Kauaks su koer üksi jäetakse? Kui

koer jääb üksi liiga pikaks ajaks, võib tal tekkida tüdimus ja frustratsioon, mis võib viia üle aia hüppamiste ja hulkumisteni.

Oluline on viia miinimumini aeg, mil koer üksinda aias on. Püüa koeraga jalutada keset päeva, et teha paus koera üksinda aias olemisele.

On su koer steriliseeritud/kastreeritud? Lõikamata koertel on kalduvus hulkuda, et paaritumiseks partnerit leida.

Kui oled ise koos koeraga aias, siis on vähetõenäoline, et su koer püüab üle aia hüppata, kuna reeglina

eelistab koer jääda oma pererahva-
ga. Kui koer siiski tunneb huvi üle
aia hüppamise vastu, püüa tema
tähelepanu, hüüdes teda, haarates
tema lemmikmänguasja või paku-
des lemmikmaiust. Kui su koer rea-
geerib sulle ja tuleb su poole, pre-
meeri teda alati. Premeeri teda, nii
kui ta eemaldub aiast ja tuleb sinu
poole.

Lisaks oma koera kõigi vaja-
duste rahuldamisele, on veel paar
nõuannet, hoidmaks ära koerte üle
aia hüppamist. Näiteks võid kasuta
da PVC plastiktoru, vähemalt 5 cm
diameetriga. Nõnda tekib aia ülaää-
rele libe kumer pind, millele ei saa
toetuda ega millest kinni haarata,
et üle aia hüpata.

Alternatiivina võib samuti kasu-
tada PVC torusid. Pane väiksema
diameetriga toru suurema sisse ja
kinnita need kaabliga aiale, tekita-
des rulluva pinna aia ülaäärele, nii
et koeral pole millestki kinni haa-
rata ega millelegi toetuda, et aiast
üle hüpata.

Samuti võtab hoovõtu võimaluse
ära see, kui istutate aeda sissepoo-
le aiast nii meeter eemale põõsad.

Koerad hüppavad üle aia erinevatel põhjustel:

- *nad näevad mõnda looma või muud, mida taga ajada*
- *nad näevad mõnda tuttavat inimest ja soovivad teda tervitama tormata*
- *kui koeral on igav ja ta tahab sind otsima tulla. Osa koeri kannatab ka üksinduseahistuse all*
- *koerale on hirmutav jääda üksinda aeda*
- *koeral võib olla tekkinud seos aia ja ängistuse, hirmu või üksindusega*
- *koeral võib olla kihk paarituma minna*
- *koer võib kuulda teiselt poolt aeda mingit häält, mille tekitajat lähemalt uurima minna*

Foto: rgbstock.om / TACLUDA

A golden retriever is captured in mid-air, jumping joyfully on a sandy beach. The dog's fur is golden-brown and appears slightly damp, with water droplets visible on its coat. Its front paws are raised, and its tail is also up. The background is a bright, overexposed beach scene with a clear horizon line.

Ära hüppa!
ehk kuidas võõrutada
koera üleshüppamisest

Üleshüppamisest võõrutamine on kaheetapiline protsess. Soovimatu tegevus ei tohi koeral ära tasuda ja tuleb olla kindel, et premeeritud saaks vastupidine käitumine ebasoovitavale.

Tuleb meeles pidada ka seda, et sinu arusaam mingi tegevuse äratasumisest pole see mis koeral. Üleshüppamise eesmärk on pälvida sinu tähelepanu, seega ka üles kargleva koera vaatamine on koera jaoks juba preemia. Ka koera peale kärkimine ja ta minema ajamine on tähelepanu ja nagu teame, on halb tähelepanu parem, kui üldse mitte tähelepanu. Mida rohkem sa erutud, seda rohkem erutub ka koer. Üleshüppavat koera tuleks ignoreerida.

Paljud inimesed õpetavad koerale „maha!“ käitumist. Kui koer hüppab üles, antakse talle käsklus „Maha!“, mille peale kutsikas maha laskub ja siis premeeritakse koera selle eest, et ta maha laskus. Missioon täidetud - koer sai üles hüppamise eest soovitud tähelepanu!

Peagi on sul koer, kes hüppab üles, nii et sa pead teda pidevalt maha kamandama ja premeerima selle eest et ta maha tuli. Kokkuvõttes omad sa ikkagi üles hüppavat koera.

Kõigepealt tuleb lõpetada koera premeerimine hüppamise eest. Koera tuleb ignoreerida iga kord, kui ta hüppab. Ei mingit tõukamist, karjumist, kärkimist või koera poole vaatamist - null tähelepanu koerale. Pööra nägu mujale ja ignoreeri oma kängurut.

Proovi hoopis...

Enamuse kutsikate jaoks ainult karglemisest ei piisa. Kuna me kipume suunama oma tähelepanu sellele mida kutsikas teeb valessti, unustame koera tähelepanu pöörata sellele, mis on õigesti. Koerad peavad tegema midagi muud üleshüppamise asemel, midagi mis annab neile seda nii soovitud tähelepanu. Neil on vaja lisainfot, et saada üle kojusaabuva inimese metsiku tervitamise soovist.

Neli käppa maas on risti vastupidine käitumine üles hüppamisele - nii et miks mitte premeerida seda?

Mõnikord õnnestub õpetada koer istuma, et ta saaks tähelepanu - kuid seda on väga palju tahetud rõõmupallist, kes ei püsi pudeliski!

Konks on selles, et koera tuleks premeerida kõigi nelja käpa maas hoidmise eest enne, kui üles hüppamine üldse toimuda jõuab. Kui kutsikas on juba üles hüpanud, on ta katsetanud soovimatut käitumist (harjutamine teeb meistriks!) ja sa pole eesmärgile lähemal. Harjutamise alguses jaga koerale ohtralt maiuseid, kuid kui koer suudab juba veidigi rahulikumalt püsida, vähendada maiuste hulka.

Järgmiseks: ajastamistäpsus, suurenda keerukust

Oluline on alustada premeerimist enne, kui lähenev inimene jõuab koerale liiga ligi, muidu jõuab koer enne üles hüpata, kui sa jõuad teda premeerida. Palu külalisel põlvitada koera juurde ja suhelda temaga vaikselt. Kui inimene põlvitab, on võimalik jätkata koera premeerimist, kuni koer on rahulik, mis sest, et maas olev inimene on koerale palju lähemal kui püsti seisv. Peale mõningast harjutamist oled suuteline ära tundma hetke, mil koer valmistub üles hüppama. Preemeri koera enne, kui see hetk kätte jõuab ja koer üles hüppab! Maiused pane alati põrandale/maha. Sedasi õpib koer ära selle, et hea tuleb madalalt maast.

Harjutades muuda ülesanne järk-järgult keerulisemaks, muutes olukorda aina erutavamaks. Lõpuks saavutad selle, et tahes kui erutatud külaline ka koerale ei lähene, on koeral ikka kõik neli käppa ilusti maas. Kui koer peaks vahel ka eksima ja siiski hüppama üles, lihtsalt ignoreeri seda ja alusta kõike otsast, kõige lihtsamast harjutusest, kuni kõige keerulisemani välja.

Meeskonnatreening

Probleem, millega paljud kokku puutuvad, on olukord, kui tänaval jalutades astub ligi võõras inimene, kellele meeldib, kui nunnu kutsa

tema peale üles hüppab. Tavaliselt lisandub sinna teade: "Las hüppab! Ma armastan koeri!". Palu sel inimesel hoopis aidata sul oma koera treenida. Lihtsam, kui ligi tikkuvale inimesele selgeks teha, et ta su koera rahule jäta, on tema kaasamine koera treenimisse. Kui ta saab oma ülesandega hakkama, võib ta veidi su koeraga mängida. Positiivsuse rõhutamine mõjub ka inimesetele!

Teretulemast koju

Ära unusta koera premeerimast, et ta üles ei hüppa, mitte ainult enda, vaid ka teiste inimeste puhul. Järjepidevus on edu võti. Veendu, et iga tervitus oleks õppetunni eest. Mis iganes ruumi sa ka ei siseneks, kus koer ootab sind ja on valmis sind rõõmuga tervitama, ole valmis teda premeerima enne kui ta üles hüppab. Praktiseeri ruumist väljumist ja sisenemist ja koera premeerimist, kui tal kõik käpad maas on. Korda seda ikka ja jälle, kuni koer hakkab eelistama käppade maas hoidmist üles hüppamisele.

Harjutamine teeb meistriks

On veel üks harjutus, mida koeraga teha, et ta õpiks rahulikult jääma ka erutavas olukorras ja hoiak käpad maas. Käi ruumis kiirel sammul ringi, nii et koer erutuks piisavalt, et üles hüppata. Just enne seda, kui ta üles hüppama hakkab, peatu ja premeeri teda kiirelt enne, kui ta hüppata jõuab. Alusta edasi liikumist aeglaselt ja tasa- haaval kiirenda liikumist, kuni võid ruumis ringi joosta, ilma et koer üles hüppaks, kui sa seisma jääd. Käppade maas hoidmise eest ei saa koer mitte ainult maiuseid, vaid ka seda nii väga soovitud tähelepanu. Peagi saab käpad maas olemine tema loomulikuks olekuks. Ajapikku ei lähe maiuseid enam vajagi, kui su koer on külalisi tervitamas. Käppade maas hoidmine saab tema esmaseks valikuks.

Allikas: <http://www.clickertraining.com/how-to-teach-your-puppy-not-to-jump>

Heategevuslik koertenäitus

MTÜ AUH MATCH SHOW

7. juunil 2015

Näituse algus kell 12.00

Võistlusklassid:

- * allapõlve koerad (kuni 7 aastased koerad)
- * üle põlve koerad (kuni 7 aastased koerad)
- * kutsikad (kuni 12 kuud, need kaasa arvatud)
- * veteranid (8+ aastat vanad koerad)

Kohtunikud Jane Jaggo ja Maris Raik

Lisavõistlused:

- * Laps ja koer (kuni 10 aastased lapsed)
- * Juuniorhändler (11-17 aastased lapsed)

Kohtunik on Maria Kristiina Prass

Toimumispaik: Puhja, Viljandi tee 24 (Puhja Seltsimaja kõrval asuv haljasala).

Registreerimine/eelregistreerunutele numbrite väljastamine 10:30-11:55.

Osalustasu: Eelregistreerimisel 5€, koha peal 7€. Eelregistreerimine lõppeb 5. juunil.

Ülekande märksõnaks „Puhja“. IBAN: EE042200221044497759 SWED

Lisainfo: MTÜ AUH Facebooki lehele

NB! Kõik osalevad koerad peavad olema vaktsineeritud marutaudi vastu – kehtiv tõend kaasa võtta.

Üritust sponsoreerib Pandivere Lihatööstus.

